

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i64.189>
УДК 327:323.3-053.6(4+477)

Кормич Л. І. (НУ «ОЮА»)*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6417-8620>

*Краснопольська Т. М.** (НУ «ОЮА»)*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5936-5889>

СОЦІАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

SOCIAL PRIORITIES OF UKRAINE'S YOUTH POLICY IN THE LIGHT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

***Liudmyla Kormych** – Doctor of History, Professor, Head of Political Theories Department, National University “Odesa Law Academy” (23, Fontanska Doroha St., Odesa, Ukraine).

****Tetiana Krasnopska** – PhD in Political Science, Associate Professor at the Political Theories Department, National University “Odesa Law Academy” (23, Fontanska Doroha St., Odesa, Ukraine).

Abstract

The article examines the European, Asian and American traditions of youth policy formation and implementation, and their features. It has been found out that

European and Asian youth policy practices are aimed at eliminating inequalities and are integrative (but through different instruments), while American stimulates competition. It has been established that the common goal of European countries is to help and create favorable conditions for the mutual integration of the younger generation and society, and therefore recognize the work with young people as important and necessary. The Asian model is characterized by a nationally oriented character due to its cultural, religious specificity.

Two approaches to the implementation of youth policy developed by European countries have been established: with a leading role of the state and with broad involvement of civil society institutions.

The principles of effective youth policy are defined, namely: direct participation of young people in the formulation and implementation of measures related to their interests and rights; transition from centralized, unified programs for all youth to local, more flexible projects; the rejection of long-term programs in favor of more dynamic short-term ones, with an emphasis on the efforts of local authorities and other structures more closely aligned with the specific needs and problems of the youth of the area; a differentiated approach to different youth groups in the presence of a unified system of social guarantees for youth at all levels of society; support for non-state initiative youth groups.

It is determined that the social priorities of youth policy in EU countries include: the health of the young generation, education, employment, participation of young people in the political life of the state, leisure, culture, sports, tourism.

Domestic strategic directions of youth policy implementation (civic and national-patriotic education, healthy lifestyle of young people, development of non-formal education, employment, housing for youth, partnership support of young people living in the temporarily occupied territories of Ukraine) are analyzed and ways to improve them by drawing on the experience of European countries are identified.

Keywords: *youth policy, European integration, EU, Global Youth Development Index, European, American and Asian models of youth policy.*

На сучасному етапі суспільного розвитку молодіжна політика стала одним із провідних напрямків внутрішньої політики держави. Крім того, така політика опинилась у фокусі уваги міжнародних організацій та наднаціональних структур, таких як ООН, Рада Європи, ЄС та стала одним із провідних напрямків політики останнього.

Проблемам молодіжної політики присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні автори, а саме: Є. І. Бородин, М. Ф. Головатий, І. М. Ільїнський, Г. В. Коваль, Ю. З. Криворучко, О. С. Лозовицький, І. О. Парубчак, М. П. Перепелиця, Т. М. Тарасенко та ін.

Проте 115 позиція України в рейтингу за рівнем глобального розвитку молоді станом на 2016 рік (Global Youth Development Index and Report 2016, р. 124), в той час як в 2013 ми сідали 35 позицію (Youth Development Index Results Report September 2013, р. 9), вказує на необхідність подальших пошуків оптимальної моделі та ефективних практик формування та реалізації молодіжної політики в Україні.

Для нашої держави актуальним є дослідження досвіду європейських країн, що займають перші місця в зазначеному рейтингу та належать до країн з високим рівнем розвитку молоді, з якими Україна має багато спільних історичних, культурних та соціально-економічних чинників суспільно-політичного розвитку.

Найважливішим інструментом реалізації європейської молодіжної політики є технологія, що отримала назву «відкритий метод координації» (Елишев, 2015, с. 34). Він полягає у формуванні гнучкої системи взаємовідносин міжнаціонального, національного і регіонального рівнів за рахунок можливості розробки власної моделі національної молодіжної політики, що не залежить від моделі, реалізованої на загальноєвропейському рівні.

Такий підхід істотно відрізняє європейську молодіжну політику від української, яка в основному базується на принципах уніфікації її моделі, реалізованої національному і регіональному рівнях. Молодіжна соціальна проблематика в європейських країнах більш індивідуалізована, що дає можливість інтегрувати молодіжну політику в значну частину сфер діяльності – дозвільну, громадську, соціальну (Беспаленко, Ігнатов, Нифанов, 1999, с. 132).

Слід зазначити, що світовий досвід впровадження такої політики представлений європейською, азіатською та американською традиціями (Маликова, 2016, с. 206).

Для американської моделі притаманний розподіл повноважень по реалізації молодіжної політики між державою, бізнесом та некомерційними громадськими організаціями. При цьому бізнес забезпечує створення робочих місць та сприятливих умов праці, громадські організації сприяють розвитку молоді в рамках статутної діяльності. Держава створює умови та закріплює гарантії прав молоді, заохочує діяльність перших двох суб'єктів надаючи податкові пільги. Наприклад, в США федеральним податком не обкладаються доходи благодійних організацій, а їм нерухомість обкладається скороченим податком на нерухомість штатів. Фізичні та юридичні особи, які беруть участь у благодійності, звільняються від сплати податків

на ці кошти в встановлених державою межах (Кибанов, Ловчева, Лукьянова, 2015, с. 36). Отже, держава тут мінімізує свою участь у процесах соціалізації молоді, соціальна підтримка якої здійснюється благодійними та приватними організаціями.

Європейський підхід характеризується диференційованою системою оподаткування, за допомогою якої держава фінансує різні соціальні програми для населення. Крім того, в Європі відсутні податкові пільги, отже менш поширена благодійність. Держава посідає тут ключове місце. В скандинавських країнах соціальні послуги, що реалізуються державою, представляються в обсязі, відповідному потребам населення. Для країн регіону характерна спрямованість на солідарність і нівелювання нерівності. Головним інструментом для цього є соціальне партнерство: бізнес успішно веде справи та платить податки державі, а держава за допомогою їх ефективного розподілу направляє їх, в тому числі, і на соціальні потреби, а також чітко регламентує на законодавчому рівні різні форм підтримки молодого покоління і молодіжних громадських організацій.

Молодіжну політику азіатських країн можна назвати більш централізованою порівняно з європейськими. Так, в Китаї бізнес взагалі не визнається суб'єктом такої політики, оскільки держава контролює економіку. Тому головна підтримка для молоді надходить з боку держави, яка в якості провідного завдання для себе бачить освіту. Система громадських організацій координується мережею комуністичних і профспілкових організацій (Кибанов, Ловчева, Лукьянова, 2015, с. 42).

В Японії реалізація молодіжної політики пов'язана з чітким розподілом відповідальності всіх державних органів в їх взаємодії з громадськими структурами по роботі з молоддю.

Отже, можна дійти до висновку, що європейська та азіатська практика впровадження молодіжної політики спрямовані на нівелювання нерівності та носить інтегративний характер (проте за допомогою різних інструментів), в той час як американська стимулює конкуренцію та певним чином сприяє нерівності.

Для європейських країн загальною цільовою установкою є допомога і створення сприятливих умов взаємної інтеграції молодого покоління і суспільства, тому вони визнають роботу з молоддю важливою і необхідною. Для азіатської моделі молодіжної політики притаманний національно орієнтований характер внаслідок культурної, релігійної специфіки.

В світлі євроінтеграційної зовнішньополітичної стратегії нашої держави важливою складовою процесу інтеграції є робота з молоддю. Так, Міністерство молоді та спорту України метою реформування молодіжної політики визначило залучення молоді до активної участі в суспільному житті на середньоєвропейському рівні (Дорожня карта реформування молодіжної сфери, 2015). Інструментом такої політики є впровадження європейських норм та стандартів молодіжної політики.

Глава 23 «Освіта, навчання та молодь» п'ятого розділу Угоди про асоціацію між Україною та ЄС закріплює завдання сприяння розвитку співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики з метою покращення взаєморозуміння, активізації міжкультурного діалогу та посилення знань щодо відповідних культур. Ця співпраця серед іншого направлено на: підвищення якості та значення вищої освіти і співробітництва між вищими навчальними закладами; сприяння інтеграції молоді в суспільство в цілому і її активної громадянської позиції; сприяння молоді в отриманні знань, навичок і професійних умінь поза освітньої системи, включаючи волонтерство, і визнання цінності такого досвіду; підвищення мобільності студентів і викладачів; активізацію співпраці з третіми країнами; розвиток співпраці між молодіжними організаціями в Україні, ЄС та його країнах-членах; просування здорового способу життя, з особливим акцентом на молоді (Закон про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014).

Державна цільова програма «Молодь України» на 2016-2020 роки, затверджена Кабінетом Міністрів України в лютому 2016 року, передбачає досягнення таких цілей: сприяння інтеграції української молоді до світової та європейської молодіжні спільноти; застосування кращих досягнень світової і європейської практики формування і реалізації молодіжної політики (Постанова про затвердження Державної цільової програми «Молодь України» на 2016-2020 роки, 2016). Отже, для нашої держави в сучасних умовах важливим є дослідження європейського досвіду з метою удосконалення вітчизняної молодіжної політики з урахуванням практики країн ЄС.

Слід зазначити, що в європейській практиці склалось два підходи до реалізації державної молодіжної політики. Перший заснований на визнанні відповідальності держави за успішну інтеграцію молоді

в суспільство. Він передбачає, що держава не лише визначає стратегічні пріоритети та принципи побудови державної молодіжної політики, але й надає відповідні повноваження органам державної влади різних рівнів для їх реалізації в житті, надаючи державне фінансове забезпечення. На таких позиціях побудована політика Франції, Німеччини та ряду інших європейських країн.

В рамках другого підходу головний акцент зроблено на практичну реалізацію молодіжної політики, основи якої визначені державою та втілюються недержавними громадськими організаціями нарівні з інститутами держави. Причому діяльність структур громадянського суспільства здійснюється переважно за рахунок фінансування з недержавних джерел. Такий підхід використовують Великобританія, Швеція та ін.

Молодіжна політика в європейських країнах структурована за рівнями – загальнонаціональним, регіональним та місцевим. Як правило, в державі створюється центральний орган виконавчої влади в коло повноважень якого входить координація питань молоді. Наприклад, в Німеччині цю функцію виконує Міністерство у справах сім'ї, престарілих, жінок та молоді (Алексеев, 2017, с. 52).

До регіональних європейських структур, що приділяють увагу молодіжній політиці належать Рада Європи і Європейський Союз. Одним з найважливіших документів Ради Європи стала Європейська хартія участі молоді в муніципальній і регіональному житті 1992 р. (Європейская хартия участия молодежи в муниципальной и региональной жизни, 1992 г.), в якій акцентовано увагу на регіональному аспекті молодіжної політики. У ній, зокрема, наголошується на необхідності більш широкого залучення молоді до діяльності місцевої адміністрації, а також органів місцевого самоврядування. Цей напрямок молодіжної політики активно розвивалося і сьогодні є одним з провідних напрямків діяльності багатьох європейських держав.

Слід зазначити, що на думку експертів ООН до основних принципів ефективної молодіжної політики слід віднести:

- безпосередню участь молоді у формуванні та реалізації заходів, які стосуються її інтересів і прав;
- перехід від централізованих, єдиних програм для всієї молоді до локальних, більш гнучких проектів;
- відмову від довгострокових програм на користь більш динамічних короткострокових, з акцентуванням уваги на зусиллях місцевих

органів влади та інших структур, більш наближених до конкретних потреб і проблем молоді даної території;

- диференційований підхід до різних груп молоді при наявності єдиної системи соціальних гарантій для молоді на всіх рівнях суспільства;

- підтримку недержавних ініціативних молодіжних формувань, причому втручання держави повинно бути тим менше, чим сильніше активність недержавних носіїв молодіжних послуг (Артеменко, 2017, с. 163).

До основних пріоритетів молодіжної політики в країнах ЄС належать:

- здоров'я молодого покоління – вдосконалення системи медичного забезпечення учнів шкіл і вищих навчальних закладів, а також пропаганда в молодіжному середовищі здорового способу життя, вільного від шкідливих звичок;

- освіта – стратегічною метою держави є прагнення до підвищення якості та загальнодоступності навчання, яке передбачає і фізичний розвиток молоді;

- працевлаштування – акцент робиться на професійній підготовці, що відбиває потреби ринку праці в країні, а також на зниження рівня безробіття в молодіжному середовищі;

- участь молоді в політичному житті держави – розвиток інститутів громадянського суспільства, що дозволяють налагодити діалог з молоддю для виявлення і врахування її позиції, перш за все з питань загального і політичного значення, безпосередньо зачіпають інтереси молодого покоління;

- вільний час, культура, спорт, туризм – пропаганда активного відпочинку, створення моделі творчого підходу до вільного часу, підтримка розвитку молодіжного туризму, а також активізація підтримки молодих талантів та молодіжної творчості (Шелудякова, 2017, с. 150).

Європейські країни значну увагу приділяють сфері освіти. Це позитивно позначається на визнанні кваліфікації спеціаліста та доволі високому доході молодого фахівця. Так, в Італії та Іспанії молоді спеціалісти з мінімальним досвідом роботи можуть розраховувати на річний дохід в 30,7 тис. дол., у Франції – 33,4 тис. дол., Норвегії та Німеччині – 45,8 тис. дол., Швейцарії – 83 тис. дол. (Сковиков, 2014).

Україна також долучилась до європейського освітнього простору та приймає участь у європейських освітніх програмах. Так, наша дер-

жава взяла на себе зобов'язання до 2020 року збільшити чисельність молоді, яка приймає участь у програмі «Еразмус+» на 5%. В різних регіонах країни реалізуються близько двохсот проектів програми. Взаємодія в рамках програми «Еразмус+» зосереджується на молодіжні обміни (Youth exchanges), участі в заходах мережі Європейської Волонтерської Служби (European Voluntary Service), навчанні працівників по роботі з молоддю (Training of youth workers), реалізації проектів щодо участі молодіжних організацій (Capacity building projects for youth organizations). Серед цілей програми – збільшення кількості молодих людей, які отримали вищу освіту (з 32% до 40% в середньому по Європі), і зменшення числа тих, хто кидає школу (з 14% до 10%) (Мартинюк, 2017).

Державна цільова програма «Молодь України» на 2016-2020 роки визначає два варіанти впровадження молодіжної політики в державі. Перший заснований на застосуванні традиційного підходу до роботи з молоддю – коли держава формує та проводить в життя таку політику на основі вертикалі влади. Така модель обмежує функції органів місцевого самоврядування та нівелює роль молодіжних громадських організацій. Другий підхід заснований на координації зусиль інститутів держави та громадянського суспільства, підтримці з боку держави соціально значущих проектів інститутів громадянського суспільства, посиленні ролі міжнародної співпраці молодіжних та дитячих громадських організацій та впровадженні європейських проектів в Україні. Оптимальним є другий підхід. На нашу думку, саме його застосування дасть можливість залучити молодь до формування та реалізації молодіжної політики, сприятиме актуалізації її стратегічних завдань у відповідності до потреб молоді та вимог суспільства. Саме такий підхід базується на європейських принципах молодіжної політики, а саме: відкритості, рівності можливостей, реалістичності, дієвості та участі молоді.

Відповідно до Програми в якості соціальних пріоритетів молодіжної політики України визначає наступні завдання:

- формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання – шляхом здійснення заходів, спрямованих на відродження національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної життєвої позиції молоді;
- здоровий спосіб життя молоді – через здійснення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді;

- розвиток неформальної освіти – здійснення заходів, спрямованих на набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти, зокрема шляхом участі у волонтерській діяльності;

- зайнятість молоді – створення умов та здійснення заходів, спрямованих на працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді);

- житло для молоді – створення умов для забезпечення молоді житлом;

- партнерська підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб – шляхом здійснення заходів, спрямованих на соціальне становлення та підтримку молоді з числа внутрішньо переміщених осіб (Постанова про затвердження Державної цільової програми «Молодь України» на 2016-2020 роки, 2016).

Як бачимо, пріоритети нашої держави співпадають з пріоритетами країн ЄС. Для підвищення ефективності молодіжної політики нашої держави необхідно використовувати прогресивний досвід європейських країн. На наш погляд, серед практик, що підлягають запозиченню слід навести:

- інноваційний підхід в системі освіти Нідерландів, в рамках якого започатковано громадські школи. Їх особливість полягає у поєднанні функцій освітнього закладу та центру громадської діяльності – акцент в таких школах зроблено на охорону здоров'я, підтримку сім'ї, надання соціальних послуг особам з інвалідністю тощо. Певні зрушення в цій сфері наша держава вже здійснила, запровадивши систему інклюзивної освіти в школі;

- досвід організації системи працевлаштування. Так, в Польщі здійснено такі заходи: збільшення кількості спеціалізованих органів, завданням яких є вирішення проблеми працевлаштування саме молодих людей (заснованих як державними структурами, так і недержавними і громадськими об'єднаннями); збільшення фінансування і розширення доступу до професійної підготовки (підвищення якості професійної орієнтації та підготовки молоді, корективи освітніх програм, вдосконалення стажувань та виробничих практик); створення студентських бюро, що активно сприяють працевлаштуванню випускників, а також центрів кар'єри, що надають інформацію про потреби ринку праці, розробляють індивідуальні плани кар'єрного росту та проводять індивідуальне та колективне профорієнтаційне

навчання (Шелудякова, 2017, с. 154). У Фінляндії застосовуються безпосередні контакти закладів вищої освіти з потенційними роботодавцями. Після прийняття у 2015 році Закону України «Про вищу освіту» ми також маємо зрушення в цій сфері – заклади вищої освіти зараз самостійно формують програми підготовки фахівців, проте з обов'язковим залученням потенційних роботодавців. Останні визначають коло компетенцій, необхідних для працевлаштування випускника закладу вищої освіти;

– система надання особливих пільгових режимів оподаткування. Так, Польща надає податкові та інвестиційні пільги для підприємств, що працевлаштовують молодь. В Нідерландах на підприємства малого бізнесу покладено обов'язок не тільки створення робочих місць для молоді, а й по забезпеченню отримання нею базового професійного навчання.

Таким чином, підвищенню ефективності вітчизняної молодіжної політики сприятиме використання європейського підходу у її впровадженні з активною співпрацею інститутів держави та громадянського суспільства.

Література:

Алексеев, С. В. (2017). Молодежная политика в Европе и России (сравнительный анализ). *Проблемы постсоветского пространства*, № 4(1), 49–56.

Артеменко, І. В. (2017). Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління. Дніпро.

Беспаленко, П. Н., Игнатов, В. Г., Нифанов, А. Н. (1999). Региональная молодежная политика: проблемы и опыт становления. Ростов-на-Дону.

Дорожня карта реформування молодіжної сфери, 2015 (Міністерство молоді та спорту України). Офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/21390>.

Европейская хартия участия молодежи в муниципальной и региональной жизни 1992 г. (пересмотренная 21 мая 2003 года). 10-я Сессия. 21 мая 2003 г. Приложение к Рекомендации 128. Official site Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/16807038ee>.

Елишев, С. О. (2015). Молодежь как объект социализации и манипуляций. 2-е изд., с изм. и доп. М.: Канон +: РООИ «Реабилитация».

Закон про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820.

Кибанов, А. Я., Ловчева, М. В., Лукьянова, Т. В. (2015). Реализация молодежной политики в Российской Федерации. М.: НИЦ ИНФРА-М.

Маликова, Е. В. (2016). Анализ реализации молодежной политики в европейских странах, США и азиатских странах с учетом распределения ответственности государства, бизнеса и некоммерческого сектора. *Общество и право*, № 4 (58), 203–206.

Мартынчук, В. (2017). Молодежная политика в контексте европейской интеграции Украины. 30 июня. Телерадіокомпанія ТВ7. URL: http://tv7.com.ua/archives/16949#_ftn1.

Постанова про затвердження Державної цільової програми «Молодь України» на 2016–2020 роки, 2016 (Кабінет Міністрів України). Офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України. URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/03/12/7/povnii_tekst_ostatochno__1_.pdf.

Сковиков, А. К. (2014). Власть и гражданское общество: диалог взаимодействия. *Фундаментальные исследования*, № 12. *Фундаментальные исследования – научный журнал* ISSN 1812-7339. Официальный сайт. URL: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=36750>.

Шелудякова, Т. В. (2017). Государственная молодежная политика в России и зарубежных странах: конституционно-правовое исследование: диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук. Воронеж.

Global Youth Development Index and Report 2016. (2016). London: Commonwealth Secretariat. URL: <http://cmypdiprod.uksouth.cloudapp.azure.com/sites/default/files/2016-10/2016%20Global%20Youth%20Development%20Index%20and%20Report.pdf>.

Youth Development Index Results Report September 2013. (2013). London: Commonwealth Secretariat. URL: <http://cmypdiprod.uksouth.cloudapp.azure.com/sites/default/files/2016-10/2013%20Commonwealth%20YDI.pdf>.

References:

Alekssev, S. V. (2017). *Molodezhnaja politika v Evrope i Rossii (sravnitel'nyy analiz)* [Youth policy in Europe and Russia (comparative analysis)]. *Problemy postsovetskogo prostranstva* [Problems of the post-Soviet space], № 4(1), 49–56. [in Russian].

Artemenko, I. V. (2017). *Vzayemodiya organiv derzhavnoyi vlady ta instytutiv gromadyans'kogo suspil'stva u formuvanni j realizaciyi molodizhnoyi polityky: dy'sertaciya na здobuttya naukovogo stupenya kandydata nauk z derzhavnogo upravlinnya* [Interaction of State Authorities and Civil Society Institutions in the Formation and Implementation of Youth Policy: the dissertation for the PhD degree in Public Administration]. Dnipro. [in Ukrainian].

Bespalenko, P. N., Ignatov, V. G., Nifanov, A. N. (1999). *Regional'naja molodezhnaja politika: problemy i opyt stanovlenija* [Regional youth policy: problems and formation experience]. Rostov-na-Donu. [in Russian].

Dorozhnyja karta reformuvannja molodizhnoyi sfery, 2015 (Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy) [Roadmap for reforming the youth field, 2015 (Ministry of Youth and Sports of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy* [Official site of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine]. URL: <http://dmsu.gov.ua/index/ua/material/21390>. [in Ukrainian].

Elishev, S. O. (2015). *Molodezh' kak obekt socializacii i manipulacij* [Youth as an Object of Socialization and Manipulation]. 2-e izd., s izm. i dop. Moscow: Kanon +: ROOI «Reabilitacija». [in Russian].

Evropejskaja hartija uchastija molodezhi v municipal'noj i regional'noj zhizni 1992 g. (peresmotrennaja 21 maja 2003 goda) [European Charter for the Participation of Youth in Municipal and Regional Life 1992 (revised 21 May 2003)]. 10-ja Sessija. 21 maja 2003 g. Prilozhenie k Rekomendacii 128 [10th Session. 21 May 2003 Annex to Recommendation 128. Official site of the Council of Europe]. *Official site Council of Europe*. URL: <https://rm.coe.int/16807038ee>. [in Russian].

Global Youth Development Index and Report 2016. (2016). London: Commonwealth Secretariat. URL: <http://cmydiprod.uksouth.cloudapp.azure.com/sites/default/files/2016-10/2016%20Global%20Youth%20Development%20Index%20and%20Report.pdf>.

Kibanov, A. Ja., Lovcheva, M. V., Luk'janova, T. V. (2015). *Realizacija molodezhnoj polityki v Rossijskoj Federacii* [Realization of youth policy in the Russian Federation]. Moscow: NIC INFRA-M. [in Russian].

Malikova, E. V. (2016). Analiz realizacii molodezhnoj politiki v evropejskih stranah, SSHA i aziatskih stranah s uchetom raspredelenija otvetstvennosti gosudarstva, biznesa i nekommercheskogo sektora [Analysis of the implementation of youth policy in European countries, the USA and Asian countries, taking into account the distribution of responsibility of the state, business and non-profit sector]. *Obshchestvo i pravo* [Society and law], № 4 (58), 203–206. [in Russian].

Martynjuk, V. (2017). Molodezhnaja politika v kontekste evropejskoj integracii Ukrainy [Youth policy in the context of European integration of Ukraine]. 30 iyunja. *Teleradiokompaniya TV7* [TV7 Broadcasting Company]. URL: http://tv7.com.ua/archives/16949#_ftn1. [in Russian].

Postanova pro zatverdzhennyya Derzhavnoyi tsil'ovoyi prohramy «Molod' Ukrayiny» na 2016–2020 roky, 2016 (Kabinet Ministriv Ukrayiny) [Resolution on approval of the State Target Program “Youth of Ukraine” for 2016–2020, 2016 (Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Ministerstva molodi ta sportu Ukrayiny* [Official site of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine]. URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/03/12/7/povnii_tekst_ostatochno__1_.pdf. [in Ukrainian].

Sheludjakova, T. V. (2017). Gosudarstvennaja molodezhnaja politika v Rossii i zarubezhnyh stranah: konstitucionno-pravovoe issledovanie: dissertacija na soiskanie nauchnoj stepeni kandidata juridicheskikh nauk [State youth policy in Russia and foreign countries: constitutional research: the dissertation for the PhD degree in Law]. Voronezh. [in Russian].

Skovikov, A. K. (2014). Vlast' i grazhdanskoe obshchestvo: dialog vzaimodejstvija [Power and civil society: interaction dialogue]. *Fundamental'nye issledovanija* [Basic research], № 12. *Fundamental'nye issledovanija – nauchnyj zhurnal* ISSN 1812-7339. *Oficial'nyj sayt* [Basic research – scientific journal ISSN 1812-7339. Official site]. URL: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=36750>. [in Russian].

Youth Development Index Results Report September 2013. (2013). London: Commonwealth Secretariat. URL: <http://cmydiprod.uksouth.cloudapp.azure.com/sites/default/files/2016-10/2013%20Commonwealth%20YDI.pdf>.

Zakon pro ratyfikatsiyu Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu, z odniyeyi storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivotovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony, 2014 (Verkhovna

Rada Ukrainy) [Law on Ratification of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part, 2014 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820. [in Ukrainian].

Анотація

Кормич Л.І., Краснопольська Т.М. Соціальні пріоритети молодіжної політики України в світлі євроінтеграційних процесів. – Стаття.

В статті розглянуто європейську, азіатську та американську традиції формування та реалізації молодіжної політики, визначено їх особливості. Встановлено, що європейська та азіатська практика впровадження молодіжної політики спрямовані на нівелювання нерівності та носить інтегративний характер (проте за допомогою різних інструментів), в той час як американська стимулює конкуренцію. З'ясовано, що для європейських країн загальною цільовою установкою є допомога і створення сприятливих умов взаємної інтеграції молодого покоління і суспільства, тому вони визнають роботу з молоддю важливою і необхідною. Для азіатської моделі притаманний національно орієнтований характер внаслідок культурної, релігійної специфіки.

Встановлено два підходи до реалізації молодіжної політики, напрацьовані європейськими країнами: з провідною роллю держави та з широким залученням інститутів громадянського суспільства.

Визначені принципи ефективної молодіжної політики, а саме: безпосередня участь молоді у формуванні та реалізації заходів, які стосуються її інтересів і прав; перехід від централізованих, єдиних програм для всієї молоді до локальних, більш гнучких проєктів; відмова від довгострокових програм на користь більш динамічних короткострокових, з акцентуванням уваги на зусиллях місцевих органів влади та інших структур, більш наближених до конкретних потреб і проблем молоді даної території; диференційований підхід до різних груп молоді при наявності єдиної системи соціальних гарантій для молоді на всіх рівнях суспільства; підтримка недержавних ініціативних молодіжних формувань.

Встановлено, що до соціальних пріоритетів молодіжної політики в країнах ЄС належать: здоров'я молодого покоління, освіта, працевлаштування, участь молоді в політичному житті держави, вільний час, культура, спорт, туризм.

Проаналізовано вітчизняні стратегічні напрямки впровадження молодіжної політики (формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання, здоровий спосіб життя молоді, розвиток неформальної освіти, зайнятість, житло для молоді, партнерська підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб) визначено шляхи її вдосконалення шляхом запозичення досвіду європейських країн.

Ключові слова: молодіжна політика, євроінтеграція, ЄС, індекс глобального розвитку молоді, європейська, американська та азіатська моделі молодіжної політики.